

טור' ברזני זוד
172299

בן חיה ויצחק
נולד ב- 1928

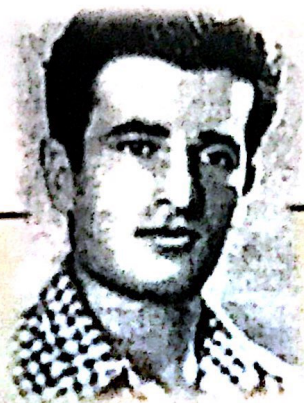
התגייס לצה"ל בפברואר 1948

שרת בגדוד "ברק" (12)

נפל ב- 16.3.1948

בקרוב על בית קשת.

ברזני דויד,

בן ורדה והרב יצחק, נולד בשנת תרפ"ה בעיר כירכוד, עיראק למשפחה אדוקה מאוד. הוא למד ב"חדר" ואף שמע תורה מפי האב. היה חלש בגופו אך שקדן בלימודיו. בשנת 1940 החל ללמוד בבית-ספר כללי ממשלתי, אך מקץ שנת-לימודים אחת עזב את בית-הספר כדי לעזור לאביו בעבודתו בחנות. בשנת 1946 הצטרף לתנועה החלוצית שקמה במחצרת בעיראק. שנתיים התחנך ב"החלוץ", ניסה להעפיל לארץ דרך המדבר, אך נתפס על-ידי שומרי הגבול ואנוס היה לחזור. תקופת-מה שירת בצבא העיראקי. דויד חזר וניסה לעלות ארצה בדרך בלתי-לגלית והצליח. ב-15 במאי 1947 עלה עם חבריו ארצה ובא לאשדות יעקב, ל"גרעין הבבלי". היה שקט מטבעו, התלבט בקשיי הקליטה, אך התגבר ועשה עבודתו במסירות והתערה בחיי הארץ. הוא נשא נפשו ליום שבו תיאחו חברתו בקרקע כגרעין התיישבותי עצמאי.

בחודש פברואר 1948 התגייס לחטיבת "גולני" ושירת בגדוד "ברק". הוא השתתף בפעולות ההגנה על בית קשת וביום ה' באדר ב' תש"ח (16.3.1948), נפל בחושו עם כוח תגבורת לעזרת סיור שנלכד במארב אויב ממערב למשק. דויד הובא למנוחת-עולמים בבית-הקברות באשדות יעקב.

זכרו הועלה בקובץ "חללינו", בהוצאת קיבוץ אשדות-יעקב.

יהי זכרו ברוך'

רקע גדוד 12

בעוד גמשיכת התאבקות הגורלית והמכרעת בארץ, החלו להתעבות באופק עננים מבשרים סערת התנגשות. היתה בלב הרגשה שהישוב היהודי, אשר זכה והגיע לתאבקות זה, רואה עד לתהום החכרה את הסכנות הגדולות והחמורות ואת התקוות המזהירות הנישאות משולבות על כנפי המתרחש לבוא.

הכוח, אשר טופח ונאגר במשך שנים במחתרת, הועמד במבחן גורלי. חרדה בלבבות: חיעמוד? נבדקים הכלים. מוחלטות המסגרות. גדודים מוקמים. הטיבות נוצרות — כוח-מחץ — כוח-תנופה. למלחמה בשטח. במרחב.

בקעת-כנרת וישובי הגליל-התחתון עוסקים בקדחת בביצור הישובים. מלחמה לנו עם הזמן. כל גריגרי-כוח נאגר לקראת הצטוי, כל איש אשר נוצר הועמד לרשות-המלחמה. עריסת-הגדוד בבקעת-כנרת עמדה. זו הבקעה המאוכלסת ישובים חלוציים. בקעה זו, על היותה החלוצית, על כוחה המתגרב ורצונה לשאת בעול, היתה למשענת-עוד לגרעין החד אשר החל לנבוט.

ממתי-מעט החל הגדוד. אותם האנשים, אשר נפגשו באחד מערבי דצמבר, באצבעות יד אחת יספרו, אך בעיני רוחם ראו חיילים רבים. מחנה גדול, שיעמד כעבור זמן קצר לשירות בטחון העם.

הפור גפל. התברעה ההיסטורית באה, ולמחר החלו להתנגשויות הראשונות. הגדוד היה בראשית התארגנותו. בשלב זה היה הגדוד מסגרת פארגנת בלבד. מעודדת ויחמת. תוך ניצול המסגרות הקיימות: נוטרים, פלמיים וכיריב. מספר האנשים, המגוייסים בגדוד באותה תקופה, לא הלם את עצמתו. כל מתישב בבקעה וביושובי הגליל-התחתון, עלול היה להקרא פתאום מעבודתו למסגרת יחידות-הגדוד לפעולה, שנמשכה יום-יומיים ויותר מזה. כך הוכרעו הרבה מערכות.

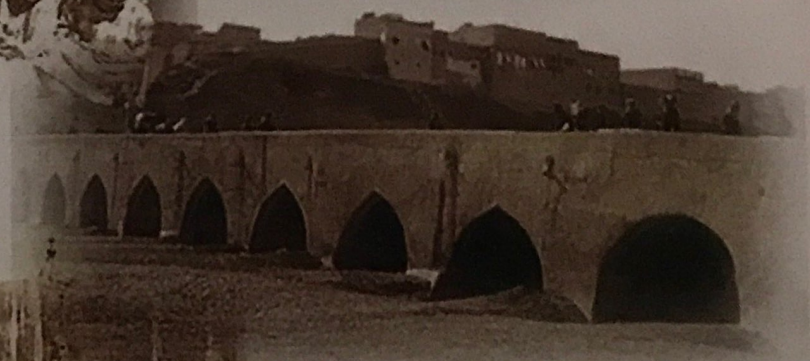
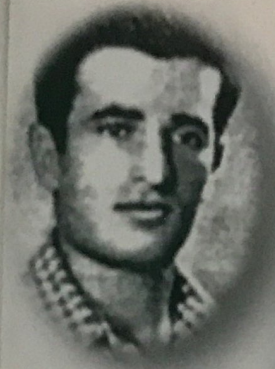
לפעולות אלה באו המתישבים על נשקם ותחמושתם. כי מצער מאוד היה הציד הגדודי, מצער ודל עד אין לשער לעומת הצרכים. הנשק, אשר נועד מלכתחילה להגנת הישובים, נוצל בצורה האפקטיבית ביותר גם לפעולות בשאר גזרות ומרחבים. רבו הנופלים גם ממגוייסים-נוזקים אלה, שרבים מהם היו קשישים שהלכו לקרבות ועל אף כשרם המלחמתי הסגום השתתפו בפעולות-תנופה. בהעריכם במלוא הכרתם את המעשה שהם הולכים לעשות.

גרעין הגדוד המגוייס באורח-קבע נתגבש והלך. תוך פעולות ומבצעים הגיעו אנשים. באו אנשי בקעת-כנרת, בני-המתישבים, עולים, בני חברת-הנוער החדשים, והביאו עמם מזום-הנעורים המתלהב ומתמימות-ההכרה באו בני הגליל-התחתון, ועמם פשטות ההני, כושר-הסבילות הגלילי ועקשנות האכר הדבק באדמתו. השתלב והנוער מטבריה, אשר לרבים ממנו היתה בהליכה לגדוד מן המהפכה הנפשית, בוינוק מחיי-העמם יבית אל מרחב-שדה, סמנה והעזה, סבל.

וכן החלו להגיע גם ראשוני המגוייסים העירוניים — בעיקר החיפנים, זכורני, אותו בוקר, כשראיתם בעיר, ליד מועדון הפועלי, מוקפים חורים וקרובים ומחכים למכוניות. ופניהם אומרות הכרת ערך השעה, ובזוית עיניהם גם קצת תמהון, ואי-בטחון... אחריתם — בני יתר הערים והמושבות. הגדוד הקיף מכל בני-הארץ, מגלויות ותרבויות שונות, אנשים בעלי הרגלי חיים משלהם, שצורפו להיות אחת.

הגרעין הפיקודי בא מתוך שורות הפיקוד של נפת כנרת. רבים מהם שימשו בתפקידים שונים ב"הגנה", וראו בתפקידם החדש המשך העבודה — בתנאים חדשים, קשים ואחר-איים. במלוא-האחריות חשו את כובד התפקיד ואת גורליות התקופה שבה הם פועלים. ידעו בדיוק את התנאים שבהם ילחמו, ולא גרעו. עברו בראש יחידותיהם לקראת המשימות, ומעשיהם מלאים בטחון, חינוך והברתיות. היו ביניהם אנשי התישבות קיבוצית, ובודדים מאנשי עיר וכפר. איש איש ואורח חייו, אך במשותף ארגו את מסכת הכוח.

מקום הולדתו כירכור, שבצ'יראק

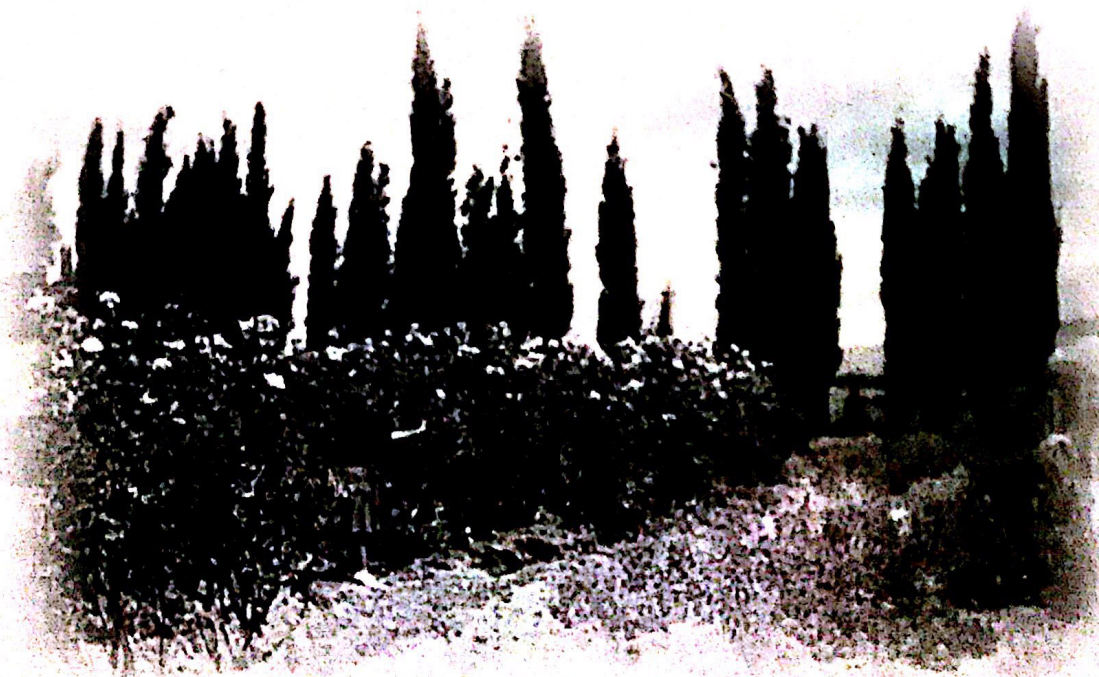
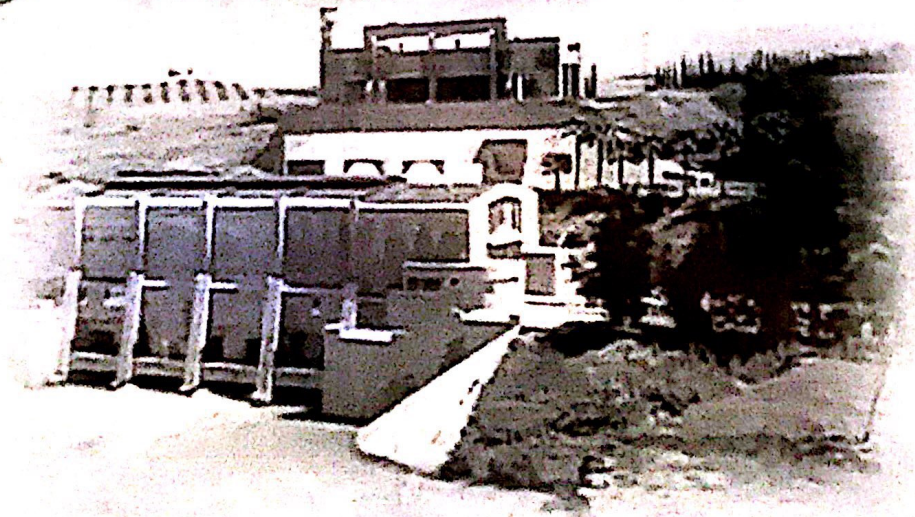
דויד לקח חלק בתנועה החלוצית

שבציראק

כשעלה דויד ארצה התמקם בקיבוץ

'אשדות-יעקב'

"חטיבת הגליל והעמקים"

לימים הועברה נפת תל-חי (וגדוד "אלון") לאחריות חטיבות "יפתח" ו"עודד" שפעלו בגליל העליון המזרחי, ובחטיבת גולני הוקם גדוד ח"י"ד נוסף, גדוד "גורן", שאחרי-כך התאחד והתמוזג עם גדוד "דרור", ובמקומם הוקם גדוד הפשיטה הממוכן.

במשך עשרה חודשים ארוכים, מחודף תש"ח (פברואר 1948) ועד סתיו תש"ט (נובמבר 1948), כונתה חטיבת גולני, "חטיבת הגליל והעמקים" – עד שירדה לנגב בתום הקרבות בחזית הצפון. ואכן היתה חטיבת גולני כפי שכתב עליה לימים רב-אלוף יגאל ידין (בהקדמה לספר "אילן ושלח" – דרך הקרבות של חטיבת גולני במלחמת העצמאות): "אחת הדוגמאות המאלפות ביותר לתהליך הקמת צבא הגנה לישראל... דוגמה נאה ומאלפת ליצירת הכוח הצבאי, למקור שאיבתו: אהבת הארץ, הקשר לאדמה ורוח החלוציות העקשנית המציינת את יישובינו החקלאיים למן ראשוני המתיישבים בגליל ועד לאחרון הקיבוצים בעמק..."

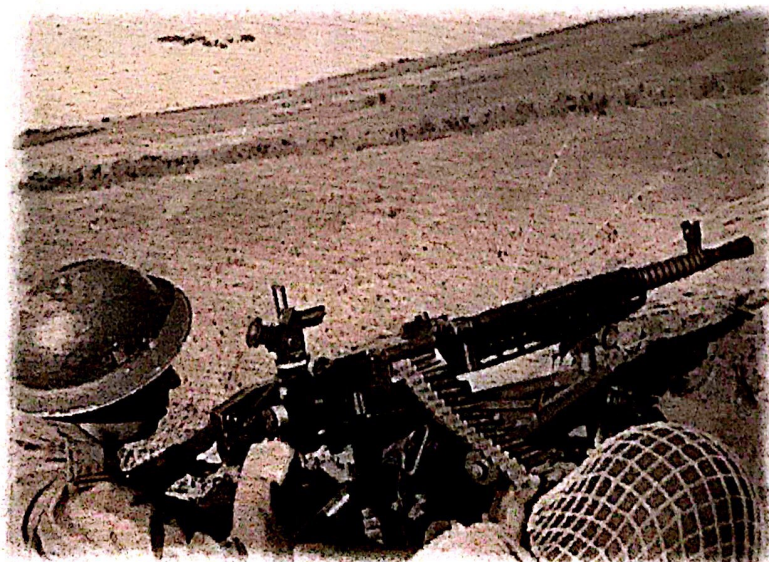
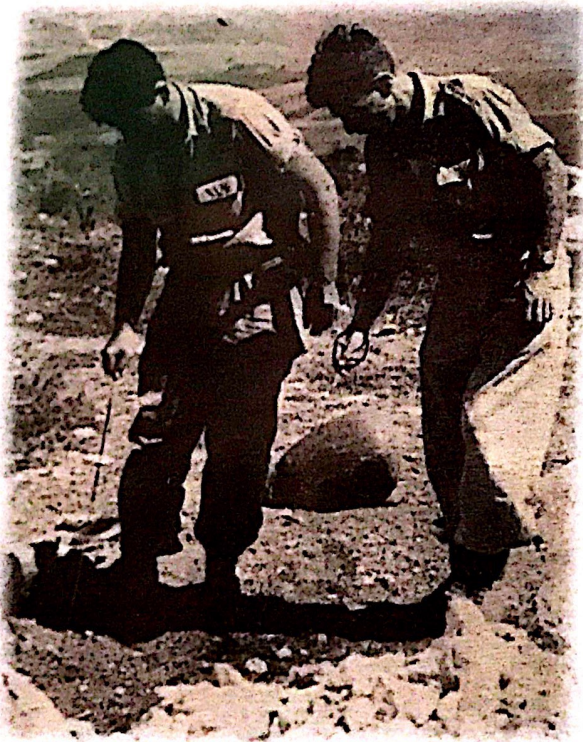
הנוף האנושי של החטיבה

הנוף האנושי של חטיבת גולני במלחמת העצמאות היה מגוון ורב-פנים. הוא מאפיין את "דור תש"ח" בארץ-ישראל של אותם הימים. מייסדי החטיבה, ראשוני לוחמיה ומפקדיה, היו אנשי ההתיישבות, עובדי-אדמה מן המושבה, המושב והקיבוץ של מרחבי הגליל והעמקים, ובתוכם שומרי מסורת לא מעטים. אליהם נוספו במרוצת חודשי לחימה ארוכים בני עיר רבים ואף עולים חדשים אנשי גח"ל ומח"ל. ראוי לציין, כי בימי תש"ח היו בחטיבת גולני בחורות רבות, אשר שירתו בכל היחידות בתפקידים שונים, ורבות מהן פעלו כקשריות או חובשות קרביות. כבר במלחמת העצמאות היתה חטיבת גולני כור היתוך לילידי הארץ ולבני העליות השונות.

בסיכום המבוא שכתב נחום גולן לספר "אילן ושלח" נאמר: "...צמחנו בנוף הגלילי ובמישורי העמקים, ובמרחבי הנגב הרחבנו את-פיקים – התבגרנו. ההתיישבות בעמקים ובגליל-היא שנתנה לחטיבה את צביונה וחותמה המיוחד, וממנה ספגה את ערכיה, כי על כן היתה החטיבה כפרית ונאמנה לערכים שינקה בגושי התיישבות אלו. ציינו אותה בכוונותיו של עובד-האדמה ויושבי-הכפר: עקשנות, צמידות

למשימה, שורשיות ושקט..."

אימונים ומסדרים בשנת 1948

מרחב גולני

הלחימה בבית-קשת

הקרב בו נהרג דוד

— — — ב־16.3.48 בבוקר יצאה כיתה בת 8 אנשים מחברי בית-קשת לסייר את גבעת ה"שהב" שממערב למשק. בהיותה על הגבעה הותקפה הכיתה מן המארב ע"י כנוסיה מזוינת. פליט אחד בלבד הצליח להמלט בחזרה לבית-קשת. גורל שאר החברים לא נודע. בהשמע היריות הוזעקו כל חברי המשק לעמדות. במקום היו מעטים, כיון שרבים מן החברים היו מחוץ לבית.

כיתת תגבורת, מן היחידה חגיגית של "ברק" שחנתה בסגירה, הגיעה לשוק-אל-חאן. ב־9.00 בקירוב, יצאה דרך חורשת הזיתים, מערבה, לעבר הגבעות מצפון ל"שהב" על מנת להגיע משם אל הגבעה. בדרכה נלוו אליה חוליה מקלעית מאנשי בית-קשת. האויב, שלמשמע היריות הגיעו אליו כוחות נוספים מאנשי הכנופיות וכפרי הסביבה, חסם באש חזקה את דרכה של התגבורת, שבקושי רב הצליחה להחלץ בגשם ובבוץ ולסגת בשלום לעבר בית-קשת. האויב, שבינתיים הגיע מספרו למאות אנשים, מזוין ברובים ומקלעים, — התפזר על הגבעות שממערב והתקרב, ברדיפתו אחר התגבורת למחנה, תוך יריות בלתי פוסקות. האנשים בעמדות דרוכים היו לקבל את פני ההתקפה המתקרבת. גשמים, שהחלו לרדת והתחמקות התגבורת הישוו את התקדמות האויב שתפס את עמדותיו בגבעות הסלעים שליד דרך שוק-אל-חאן—הוצתה על ה"שהב" ובגבעת שלושת הבתים. הריכוזים הגדולים נסוגו אל סביבת בתי ה"דהראת".

בינתיים הוזעקו לבית-קשת תגבורות מכל הסביבה הקרובה והרחוקה. הגיעו יחידות "ברק", פל"מ מעמק הירדן, מיחידת ההבטחה של מטה החטיבה ביבניאל ומהישובים הסמוכים ולהם מכונת-היריה צרפתית ומרגמת 3 אינש עם 15 פגזים (כל הנשק הכבד שהיה במרחב). מאחר שלא נואשנו עדיין מהצלת הכיתה וסברנו, כי יתכן ומצאו להם מסתור באחת המערות שעל ה"שהב", וכן כדי להרחיק את הערבים המכתרים מסביב — יצאו יחידות התגבורת, בשעה 2.30 אתה"צ, לקרב. שתי מחלקות התקדמו לעבר ה"שהב" בשתי זרועות. המחלקה שמצפון, שנעצרה לפני הגבעה, לא יכלה להמשיך מחמת האש הלחבנית, שהאויב המסיר לעברה. הם היו במישור פתוח, חסר מחסות; האנשים שכבו בתוך קפלי הקרקע ובחוריצי התריש מלאי המים, וענו משם באש וריתקו ממקומם את כל הגזרה הצפונית של שדה-הקרב. המחלקה שמדרום נכנסה לקרב קשה עם הערבים שהתבצרו על ה"שהב" וגבעת שלושת הבתים. ליחידה היו נפגעים, שהובלו ע"י חבריהם בחזרה אל מקום איסוף הפצועים, ליד המעיין, ומשם העבירם הטורקסור לחבישה לבית-קשת. הבוץ והשלוליות הכבידו מאוד על מהלך-הקרב. מלבד זאת היה לאויב יתרון מאחר ש"רכב" מעל הגבעות על פני כל המישור, שבו התנהלו אנשינו. לעזרת היחידה הגלחמת משמאל גשלוחה מחלקה נוספת, שבסיועה נכבש הקטע הדרומי-מזרחי של ה"שהב". הקרב ניטש במרכזו של ה"שהב", בקרבת החרוב. לוחמים נוספים נפגעו. החובש נהרג שעה שחבש את אחד הפצועים. לחץ האש של האויב גבר, והמחלקות נסוגו במקצת, אך לא הירפו. מכונת-היריה והמרגמה, שהוצבו בחצר המשק, פתחו בצרורות אש ופגזים לעבר כל ריכוז או תגבורת יורדת של האויב, שנראו בסוחים הרחוקים. הקרב נמשך עד לפנות ערב. מאחר שהתחמשת החלה לאזול והסיכויים לכבוש את הגבעה פחתו — נאלצו המחלקות לסגת, כששלושה הרוגים ושמונה פצועים בין חבריהן. הנוסיה בוצעה בחימויים הודיים של יחידות-המשנה. עוד לפני שער המשק נפגעו אנשים, שהצטופפו בריכוז. היחידות הגיעו בחזרה לבית-קשת. הפצועים הובלו מיד לבית-החולים. איש משבעת הנעדרים לא נמצא עד אז.

למחרת המשיכו הגשמים לרדת והאויב צלף כל הזמן לעבר תגבורת. מחלקה אחת היתה ערוכה במקום לכל התקפה שלא תבוא. רק כעבור יומיים, לאחר משאומתן, הוחזרו הגויות והובאו לקבורה. היו אלה הימים הקודרים ביותר של האיזור, ונתוססו לכך עוד מכות קשות, שהוכינו באיוורים אחרים של הארץ.

המשך..

יומן המערכה

יומן המערכה

- 16.3.48 — כתת-סיור מחברי בית-קשת נפלה במארב שהונח לה בגבעת-ה"שהב", שליד ערב-איזבה. תגבורות מגדוד "ברק" חשות לעזרה.
- 19.3.48 — מחלקה מגפת "בנימין" (גלבע), שהניחה מארב למזוינים בקרבת נוריס, הותקפה עד בוקר ונסוגה לזרעים. למחלקה 7 הרוגים.
- 23.3.48 — מחלקה מגדוד "ברק" פוצצה את מעביר-המים שבמעקל הדרך היורדת לבקעת בית-גטופה. במקביל לכך פוצצה יחידת-פלמ"ח את גשר ואדי-רובדייה שבכביש מגדל-מראר.
- 24.3.48 — חבלנים ערביים הרסו בלילה את גשר ואדי-שראר לחלוטין. מכונית-משא שעקפה בבוקר את הגשר ההרוס הותקפה ע"י מזוינים ערביים. שתי בנות ממשק גבת נהרגו.